

NIEUWE EUROPESE REGELGEVING

Radioloog aan zet bij datadeling

De European Health Data Space (EHDS) komt eraan: een Europese verordening die grote gevolgen heeft voor de manier waarop radiologen medische gegevens opslaan, delen en gebruiken. Wat nu nog vaak versnipperd en lokaal geregeld is, sluit straks aan op een breed Europees netwerk. Maar het vraagt wel een andere werkwijze.

Carla Meeuwis

Stel je voor: een patiënt meldt zich op de Spoedeisende Hulp in Maastricht met neurologische klachten. Enkele weken eerder is in het Duitse Aken een MRI van de hersenen gemaakt. Dankzij de European Health Data Space (EHDS) hoeft de Nederlandse radioloog die beelden niet opnieuw aan te vragen of de scan over te doen. Binnen enkele minuten opent de radioloog de oorspronkelijke beelden, inclusief verslagen, veilig en gestandaardiseerd.

‘De Europese artsenorganisatie CPME waarschuwt voor een toename in administratieve last’

Grensoverschrijdend

De EHDS maakt het mogelijk om medische data, zoals radiologische beelden, te delen binnen alle Europese lidstaten. Dit levert veel voordelen op: minder onnodige herhaalonderzoeken, snellere diagnoses en meer inzicht in de medische voorgeschiedenis van patiënten, ook als die uit het buitenland komen. Daarnaast biedt de EHDS kansen voor *secundair gebruik*, zoals wetenschappelijk onderzoek of het trainen van AI-modellen. Waardevol, maar het levert ook vragen op: hoe zorgen we ervoor dat data anoniem blijven? En wie is verantwoordelijk voor de beveiliging?

Centrale rol voor IHE

De EHDS sluit aan op bestaande internationale afspraken over gegevensuitwisseling in de zorg. Een centrale rol is weggelegd voor Integrating the Healthcare Enterprise (IHE). Zorgverleners en leveranciers gebruiken het IHE-kader om systemen goed met elkaar te laten communiceren (‘interoperabiliteit’).

IHE-profielen

Aanvankelijk was IHE gericht op het eigen ziekenhuis en de afdeling Radiologie. Zo was er bijvoorbeeld voor de onbekende patiënt in het computernetwerk geen uniforme methode voor aanpassing naar de juiste naam. De IHE-gemeenschap werkt zo’n probleem dan tot in detail uit en documenteert dit in specificaties, zogenaamde IHE-profielen. In dit voorbeeld is dat het *patient information reconciliation profile*.

Leveranciers maken vervolgens bijpassende producten en kunnen deze op IHE-conformiteit testen tijdens grootschalige testevents, de zogenaamde *IHE connectathons*. De uitwerking zien gebruikers vaak tijdens presentaties op internationale congressen, zoals RNSA.

Bouwblokken

Dat IHE-profielen als bouwblokken makkelijk zijn op te nemen in een pakket van eisen bij aanschaf van nieuwe apparatuur, heeft enorm geholpen om te komen waar we nu zijn, met voor ons vertrouwde PACS-omgevingen.

De ontwikkeling van profielen staat nooit stil, want voor nieuwe ontwikkelingen zoals AI-integratie, is het ook nodig nieuwe profielen te ontwikkelen. Voorbeelden hiervan zijn *AI workflow for imaging* en *AI Results*.

Nederlandse standaarden

De zwakte van IHE was de vrijblijvendheid. Zeker in groter verband was er altijd een onderdeel dat afweek van de standaard, waardoor interoperabiliteit een onbereikbaar doel bleef. De komst van de EHDS verandert dat. IHE-profielen en testmethoden vormen een belangrijk onderdeel van de architectuur van de EHDS. Dit maakt veilige, betrouwbare datadeling mogelijk tussen zorgsystemen in heel Europa. De missie van IHE-NL, het bevorderen van bekendheid en implementatie van deze standaarden in Nederland, is daarmee actueler dan ooit.

Evert Sanders

radioloog niet-praktiserend en vice user chair IHE-NL

Gestructureerd vastleggen

De EHDS verandert het dagelijks werk. Nu voeren radiologen vaak handmatig gegevens in over bijvoorbeeld de grootte en locatie van een afwijking ten opzichte van het echoapparaat of PACS-systeem, en typen ze deze gegevens vervolgens over in het verslag. Deze dubbele registratie is foutgevoelig en tijdrovend. Door de eisen aan gestructureerde gegevensuitwisseling binnen de EHDS ontstaat de mogelijkheid om deze informatie automatisch te laten overnemen. Een voor-

Zorgen over gebruiks-vriendelijkheid

De EHDS benoemt dat EPD-systemen niet alleen technisch moeten voldoen, maar ook bruikbaar en gebruiksvriendelijk moeten zijn voor zorgverleners. Denk aan:

- naadloze integratie tussen systemen, zodat handmatig overtypen tot het verleden behoort,
- geautomatiseerde klinische codering, bijvoorbeeld door AI-toepassingen op de achtergrond,

nadrukkelijk te betrekken bij de implementatie van de EHDS. Beroepsverenigingen zoals de NVvR hebben de taak om bijvoorbeeld gesprekspartner te zijn van overheid en industrie, maar ook wegwijzer voor leden bij de praktische toepassing van de nieuwe wet.

Radiologen als medevormgevers

Ook radiologen hebben een rol: actief meedenken over nieuwe protocollen, kwaliteitsnormen en werkprocessen. Een goed voorbeeld is de toegang tot eerdere beeldvorming, die van belang is voor het vergelijken met nieuwe scans. Juist bij subtiele veranderingen over tijd, bijvoorbeeld bij follow-up of bevolkingsonderzoek borstkanker, is continuïteit in beeldmateriaal essentieel. Dankzij de EHDS wordt het mogelijk om ook beelden van jaren geleden en uit andere EU-landen te raadplegen. Sterker nog: vanaf 2031 wordt deze vorm van databeschikbaarheid zelfs verplicht.

‘Dankzij de EHDS wordt het mogelijk om ook beelden van jaren geleden en uit andere EU-landen te raadplegen’

beeld: de afmetingen van een longnodule staan meteen in het verslag of dossier. Het eenduidig en gestructureerd vastleggen van gegevens maakt het eenvoudiger om patronen te herkennen, behandeluitkomsten te analyseren en feedbackcycli op te zetten. Deze standaardisatie biedt ook ruimte aan toepassingen zoals real-time beslisondersteuning, AI-integratie en gestroomlijnde dataverzameling voor onderzoek.

- eenduidige gebruiksindicatoren, zoals tijdsbesteding en tevredenheid van zorgverleners,
- en standaarden ontwikkeld door zorgprofessionals.

Taak voor NVvR

De Europese artsenorganisatie CPME waarschuwt voor een toename in administratieve last en roept lidstaten op om zorgprofessionals en verenigingen

Carla Meeuwis